

Praha 16. 6. 2014

14

Činnost oboru gynekologie a péče o ženy v roce 2013

Activity of branch of gynaecology and medical care of women in 2013

Souhrn

Průměrný počet lékařů gynekologů na 10 000 žen zůstává dlouhodobě stabilní. Celkový počet ošetření na jednoho lékaře se stejně jako počet registrovaných pacientek připadajících na 1 lékaře snížil. Více než polovina žen ve věku 15–49 let užívá hormonální nebo nitroděložní antikoncepci. Zvýšil se absolutní i relativní počet pacientek s nově zjištěným karcinomem. V roce 2013 bylo v ČR evidováno 106 516 porodů a 175 275 gynekologických operací.

Summary

The average number of gynaecologists per 10 000 women remains long term stable. Total number of examinations per one physician same as the number of registered patients per 1 physician decreased. Over one half of women aged 15–49 years used hormonal or IUD contraception. The absolute and relative numbers of patients with newly diagnosed carcinoma increased. There were 106 516 deliveries and 175 275 gynaecological surgeries recorded in the CR in 2013.

Činnost oboru gynekologie v ambulantní péči

Zdrojem dat pro tuto aktuální informaci je roční statistický výkaz A (MZ) 1-01, který je součástí programu statistických zjišťování Ministerstva zdravotnictví a vyplňují ho všechny ambulantní gynekologické ordinace včetně ambulantních částí nemocnic, a dále pololetní výkaz L (MZ) 1-02 - doplňková tabulka pro ženská oddělení nemocnic.

V roce 2013 odevzdalo výkaz 1 470 z celkových 1 574 gynekologických ambulantních pracovišť, návratnost výkazu tak byla v roce 2013 vyšší než v roce předchozím, 93,4 % odevzdaných výkazů oproti 91,2% návratnosti v roce 2012. Celkem bylo ve všech gynekologických ambulancích vykázáno 1 640,6 lékařů a 2 021,4 samostatných zdravotnických pracovníků nelékařů, pracujících bez odborného dohledu (ZPDB¹), jedná se o průměrné roční přepočtené počty pracovníků (úvazků). Tito pracovníci v roce 2013 provedli 10 005 495 ošetření (vyšetření), 23,3 % z toho byly preventivní prohlídky.

Na jeden úvazek lékaře připadalo v průměru 6 098,6 ošetření a 2 727,6 registrovaných pacientek. Oba tyto počty se v průběhu posledních jedenácti let snižují. Nejvíce vyšetření a nejvíce registrovaných pacientek na jeden úvazek lékaře připadá v Libereckém kraji (8 699,2 ošetření a 3 538,3 registrovaných pacientek) a Pardubickém kraji (7 215,1 ošetření a 3 675,5 registrovaných pacientek na 1 úvazek lékaře). Naopak nejmenší počet ošetření a registrovaných pacientek připadajících na jeden úvazek lékaře byl v roce 2013

---

¹ ZPBD = zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu podle § 5 až § 21 a zákona č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů

zaznamenán v Hl. m. Praze (4 963,9 ošetření a 1685,7 registrovaných pacientek). Tyto počty jsou přímo úměrné počtu žen v kraji a nepřímo úměrné počtu lékařů gynekologů.

Jedna léčená pacientka byla ošetřena v průměru 2,8 krát. I tento počet se dlouhodobě snižuje. Počet ošetření, připadajících na jednu léčenou pacientku, se v rámci krajů příliš neliší. Nejvíce ošetření připadalo na jednu léčenou pacientku v Olomouckém kraji (3,4 ošetření), nejméně naopak v Pardubickém kraji (2,5 ošetření).

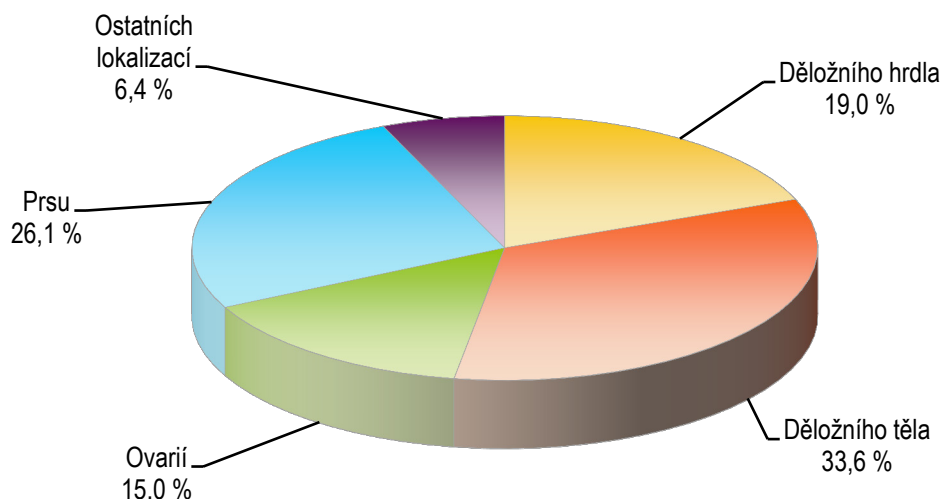
Na 10 tisíc žen připadají dlouhodobě přibližně 3 lékaři gynekologové. Tento počet se od roku 2003 mírně zvyšuje, z 2,9 lékařů na 10 tisíc žen v roce 2003 na 3,1 lékařů na 10 tisíc žen v roce 2013. Nejvyšší dostupnost gynekologické péče je tradičně v Hl. městě Praze (5,3 lékařů gynekologů na 10 tisíc žen), nejméně pak, stejně jako v předchozím roce, v Pardubickém kraji (2,2 lékařů gynekologů na 10 tisíc žen).

Více než polovina žen ve fertilním věku užívala v roce 2013 hormonální nebo nitroděložní antikoncepci (52,0 % žen ve věku 15–49 let). Počet žen, které užívají hormonální antikoncepci, se od roku 2007 kontinuálně snižuje. V roce 2013 ji užívalo 444,3 žen z tisíce žen ve fertilním věku. Počet žen, které užívají nitroděložní antikoncepci, oproti tomu od roku 2007 stoupá. Zatímco v roce 2007 užívalo nitroděložní antikoncepci 65,5 žen z tisíce žen ve fertilním věku, v roce 2013 jich bylo již 75,5. Mezi uživatelkami nitroděložní antikoncepce převládala hormonální nitroděložní antikoncepce (55,0 %), nitroděložní nehormonální antikoncepce se na celkovém počtu podílela 45,0 %. Nejvíce žen s předepsanou hormonální nebo nitroděložní antikoncepcí bylo v Hl. městě Praze (60,0 % žen fertilního věku) a v Olomouckém kraji (63,7 % žen fertilního věku).

V roce 2013 bylo pro nově zjištěné prekancerózy děložního hrdla dispenzarizováno 41 522 žen. Dispenzarizované pacientky pro nově zjištěné mírné a střední cervikální dysplazie (dg. N87.0 a N87.1) se na celkovém počtu podílely 80,9 % a dispenzarizované pro těžké cervikální dysplazie pak 19,1 %.

Největší část dispenzarizovaných pacientek pro prvně zjištěné karcinomy v roce 2013, které byly vykázány ambulantními lékaři gynekology, měla karcinomy děložního těla (33,6 %) a dále pak karcinomy prsu (26,1 %). Nejmenším podílem se na celkovém počtu podílely dispenzarizované pacientky pro karcinomy ovarií (15,0 %) a karcinomy ostatních lokalizací (6,4 %). Podle dat Národního onkologického registru největší část prvně zjištěných karcinomů u žen tvoří karcinomy prsu, jejichž vykazování ambulantními gynekology je problematické.

Podíl prvně zjištěných karcinomů v roce 2013

Činnost ženských oddělení nemocnic (údaje vykázané na příloze pololetního výkazu L (MZ) 1-02 o lůžkovém fondu zdravotnických zařízení a jeho využití)

V roce 2013 bylo ženskými odděleními nemocnic vykázano 106 516 porodů, tedy 43,3 porodů na tisíc žen ve fertilním věku. Nejvíce porodů na tisíc žen ve fertilním věku (s trvalým bydlištěm v kraji sídla zdravotnického zařízení) bylo stejně jako v předchozích letech v Hl. městě Praze (60,2 porodů na tisíc žen fertilního věku), což je do značné míry ovlivněno vysokým počtem specializovaných gynekologicko-porodnických pracovišť a nižším počtem žen s trvalým bydlištěm na území Hl. města Prahy. Nejnižší počet porodů na tisíc žen ve věku 15–49 let byl evidován v Karlovarském kraji (35,1 porodů).

Gynekologických operací bylo v roce 2013 provedeno méně než v roce předchozím, 175,3 tisíce operací oproti 181,9 tisíce operací v roce 2012. Nejvíce těchto operací bylo provedeno v Hl. m. Praze (49,0 operací na tisíc žen), dále pak v Libereckém a Plzeňském kraji (35,0, resp. 34,4 operací na tisíc žen). Nejméně operací bylo vykázano v Kraji Vysočina (25,8 operací na tisíc žen), následně pak ve Středočeském kraji (26,6 operací na tisíc žen) a Olomouckém kraji (28,2 operací na tisíc žen). I tato struktura je podmíněna rozmístěním, velikostí a kvalitou jednotlivých gynekologických pracovišť.

Vypracovala: Mgr. Jitka Marková

Uvedené relace jsou podílem počtu případů podle kraje zdravotnického zařízení a počtu žen s trvalým bydlištěm v kraji sídla zdravotnického zařízení; takto jsou v práci vyjádřeny relativní počty žen s předepsanou antikoncepcí, počty porodů a operací.

Činnost ambulantních pracovišť gynekologie v roce 2013

Území, kraj	Lékaři (průměrný roční přepočtený počet)		Počet ošetření				Počet léčených pacientek ve sledovaném roce		Počet registrovaných pacientek		Počet žen s předepsanou antikoncepcí na 1 tisíc žen fertiliho věku (k 31.12. příslušného roku)		Počet operovaných žen na 1 tisíc žen	Počet porodů na 1 tisíc žen ve fertiliho věku
	celkem	na 10 tisíc žen	celkem	na 1 lékaře ¹⁾	na 1 tisíc žen	na 1 léčenou pacientku	celkem	na 1 lékaře ¹⁾	celkem	na 1 lékaře ¹⁾	hormonální	nitroděložní		
Hl. m. Praha	340,58	5,32	1 690 601	4 963,89	2 638,59	2,91	581 851	1 708	574 124	1 686	509,11	90,51	49,03	60,19
Středočeský	145,18	2,21	921 617	6 348,10	1 402,84	2,82	327 341	2 255	447 643	3 083	357,03	51,94	26,56	37,79
Jihočeský	85,49	2,65	565 226	6 611,60	1 750,97	2,64	213 893	2 502	255 426	2 988	407,48	65,36	33,26	42,04
Plzeňský	76,76	2,65	538 410	7 014,20	1 859,29	3,00	179 731	2 341	238 724	3 110	398,21	86,81	34,39	41,08
Karlovarský	40,30	2,64	230 988	5 731,71	1 513,80	2,66	86 827	2 155	114 018	2 829	391,40	57,19	31,34	35,14
Ústecký	120,41	2,89	718 940	5 970,77	1 722,68	2,69	267 281	2 220	364 585	3 028	476,98	62,89	28,60	42,96
Liberecký	52,68	2,36	458 274	8 699,20	2 050,64	2,97	154 076	2 925	186 396	3 538	486,97	62,26	35,00	44,72
Královéhradecký	81,11	2,89	484 620	5 974,85	1 726,19	2,53	191 792	2 365	230 893	2 847	475,73	111,06	32,98	43,24
Pardubický	56,14	2,15	405 056	7 215,11	1 551,39	2,52	160 701	2 863	206 340	3 675	441,20	66,44	30,47	37,62
Vysočina	61,75	2,40	416 035	6 737,41	1 617,84	2,87	144 739	2 344	204 665	3 314	418,77	85,26	25,81	40,53
Jihomoravský	205,89	3,45	1 204 784	5 851,59	2 019,03	2,93	411 096	1 997	512 941	2 491	441,54	69,47	31,53	45,80
Olomoucký	102,73	3,16	713 073	6 941,23	2 191,14	3,38	210 843	2 052	280 201	2 728	544,22	92,80	28,17	41,01
Zlínský	83,27	2,78	481 227	5 779,12	1 605,13	2,59	185 630	2 229	268 654	3 226	443,78	80,84	33,97	40,44
Moravskoslezský	188,32	3,01	1 176 644	6 248,11	1 883,59	2,82	417 254	2 216	590 271	3 134	435,12	81,55	30,66	38,19
ČR	1 640,61	3,07	10 005 495	6 098,64	1 870,50	2,83	3 533 055	2 154	4 474 881	2 728	444,28	75,53	32,77	43,27

¹⁾ Jedná se o průměrné roční přepočtené počty pracovníků (úvazků)